

uit het begin van de jaren zeventig. Bij het beluisteren van deze overbekende meesterwerken krijg je soms het gevoel, alsof je ze voor het eerst hoort! Een enkeling zal misschien bezwaar aantekenen als de muziek af en toe wat impulsiever, romantischer wordt gespeeld dan we van Schnabel, Kempff (bij wie Heidsieck overigens studeerde) en Brendel gewend zijn. Mij persoonlijk stoort het niet, want het komt voort uit een diep muzikaal begrip, voorbij aan de 'historische uitvoeringspraktijk' en de mogelijkheden die de instrumenten uit die tijd boden. Op een andere cd horen we een karaktervolle uitvoering van Beethovens *32 Variationen* in c, naast een overrompelende interpretatie van Mendelssohns *Variations sérieuses* en Brahms' *Variationen und Fuge über ein Thema von Händel*. Prachtig ook zijn de vertolkingen van *The complete Cello Sonates* en enkele variatiewerken voor cello en piano met een andere grote Franse musicus, Paul Tortelier.

Andere speerpunten in Heidsiecks repertoire zijn de suites van Händel en de klaviermuziek van Hindemith. Op twee cd's vertolkt de pianist tezamen acht suites van Händel, die hij in zijn jeugd liever speelde dan die van Bach; het betreft vroege opnamen uit 1957. Wat een heerlijke musicerdrift en pianistisch meesterschap! In hun verfijning en sprankelende lichtheid stel ik de uitvoering ervan boven die van Richter en Gavrilov, die in 1982 gezamenlijk Händels suites integraal op een Yamaha opnamen. Van Hindemith nam de in Elzas-Lotharingen geboren en getogen pianist de drie klaviersonates op. Door zijn wortels in het grensgebied van Frankrijk en Duitsland heeft Heidsieck net zo goed voeling met de Duitse als de Franse cultuur en vertolkt hij deze zelden gehoorde werken superieur.

Maar Éric Heidsieck is in laatste instantie toch een *musicien français*. Op twee cd's staan alle nocturnes en de *Thème et Variations en ut-mineur* van Fauré, en op een andere de beide cellosonates van de Franse grootmeester, plus nog een aantal kortere werkjes voor cello en piano, alles opnieuw met Paul Tortelier. Bijzonder mooi vond ik ook Heidsiecks vertolking van *Gaspard de la nuit* en de *Valses nobles et sentimentales* van Ravel, nog gecombineerd met de suite *Ma mère l'Oye*, samen met zijn vrouw Tania Heidsieck. Op nog weer een ander schijfje vindt men muziek van François Couperin (de complete *Les Folies françaises, ou les dominos*), Debussy (onder andere de *Estampes*) en Roussel (*Sonatine* opus 16).

En nu hebben we het nog niet gehad over de tezamen zes pianoconcerten van Mozart, die

op drie cd's gepresenteerd worden. Voor die in C-groot, KV 467, en in c-klein, KV 491, opgenomen in 1957 en 1958, ontving Heidsieck in 1959 terecht een *Grand Prix du Disque*. Ook met het zware werk weet de pianist goed raad, zoals blijkt uit prachtige vertolkingen van het Eerste Pianoconcert van zowel Chopin als Liszt, beide in 1961 opgenomen met het Orchestre de l'Associations des Concerts Colonne onder leiding van Pierre Dervaux.

Kortom, voor een spotprijze kan men hier kennismaken met het spel van een van de belangrijkste Franse pianisten uit de tweede helft van de twintigste eeuw, een telg van een lange Franse traditie die door de huidige internationalisering dreigt te verdwijnen. Een pianist die in zijn interpretaties niet alleen altijd weer verrast met zijn persoonlijke, karaktervolle, diep doorvoelde spel, maar ook iets typisch Frans heeft, iets *leuchtends* en sprankelends. Heeft dat misschien te maken met het feit dat Heidsieck beneden in zijn huiskamer een Érard heeft staan? Boven, in zijn studio, staan twee Steinway's, maar toen Jan Marisse Huizing en ik enkele jaren geleden een interview met hem hadden (zie *Piano Bulletin* 2015-2) speelde de maestro een stukje Händel voor ons op zijn Érard en vertelde dat hij, vooral waar het pedaalgebruik en klank betreft, veel aan dat instrument te danken had.

Albert Brussee

Charles-Valentin Alkan Concerto Op. 39

Gerard Bouwhuis, piano
www.gerardbouwhuis.com

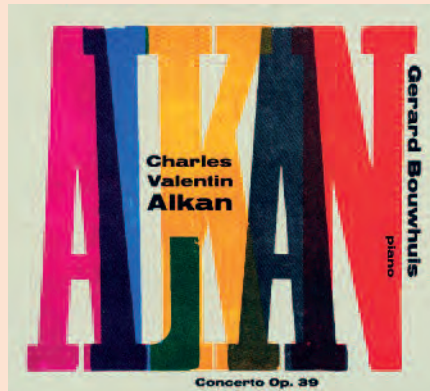
De muziekgeschiedenis kent een aantal composities die het best als 'mastodonten' kunnen worden omschreven. Het gaat dan veelal om eenmalige hoogtepunten die opvallen door hun uitzonderlijke lengte, grootse muzikale inhoud en vaak extreme technische complexiteit. Bachs *Goldberg-varianties*, Beethovens Negende Symfonie, Liszts Sonate in b, Mahlers Achtste Symfonie en niet te vergeten het *Opus Clavecimbalisticum* van Sorabji zijn zulke mastodonten. Een minder bekend voorbeeld is het *Concerto* voor solo piano van Charles-Valentin Alkan (1813-1888). Met ruim vijftig minuten speelduur en talrijke schier onoverkomelijke technische moeilijkheden is dit een ware kolos uit de romantische pianoliteratuur. Uniek aan dit werk is dat het bestaat uit drie uitzonderlijk lange Etudes, waarvan de eerste maar liefst twintig

minuten duurt. Ze zijn afkomstig uit Alkans *Douze études dans les tons mineurs* opus 39. De nummers VIII, IX en X hieruit voegde de componist samen tot een soloconcert; daarmee creëerde hij een van de zwaarste werken uit de pianoliteratuur. Ze vergen een heel ander soort virtuositeit dan de pianowerken van Alkans tijdgenoot Liszt, die een geheel eigen, nieuwe benadering van het klavier schiep. Alkan bouwde voort op de texturen en pianistiek van Beethoven, Mendelssohn, Weber en deels ook Chopin, die hij in sterke mate uitvergrootte.

Alkans *Concerto* wordt slechts zelden gespeeld. Logisch, want er komt heel wat bij kijken om dit werk gaaf en monumentaal te vertolken en er dan ook nog eens muziek van te maken. Dat is lang niet voor iedere pianist weggelegd. Te meer opvallend is het als het op cd wordt gezet door een pianist die tot nu toe niet met romantische muziek wordt geassocieerd en zich er ook vele jaren niet mee bezighield. Al vele jaren profileert Gerard Bouwhuis zich immers als vertolker van hedendaags repertoire. In het inleidende hoestekstje, dat overigens slechts summiere informatie over Alkan en zijn *Concerto* bevat, schrijft Bouwhuis hoe hij ertoe gekomen is om Alkan op de lessenaar te gaan zetten. Dat was de mogelijkheid om een tweejarig *artistic research* te doen, die het Koninklijk Conservatorium hem enige jaren geleden had geboden. Daarin nam hij zich voor om een groot werk uit een voor hem ongewone stijlperiode te gaan studeren. Dat werd Alkans *Concerto*, waar hij zijn vroegere conservatoriumdocent Geoffrey Madge al veel over had horen spreken. Het resultaat, zoals dat nu door hem op een zelf geproduceerde cd te beluisteren valt, mag er wezen.

In Bouwhuis' briljante uitvoering valt op hoe complex en hondsmoeilijk dit werk is, met daverende octaven, gebeurtenissen tegelijk over het hele klavier, razendsnelle toonrepetities en flinterdunne passages. Daarbij vereisen vooral de hoekdelen een enorm uithoudingsvermogen. Tegelijk is het stuk zeer afwisselend, te midden van het vele geweld, zijn er bijvoorbeeld prachtige, lyrische *bel canto*-passages, sprankelend en heerlijk vrij door Bouwhuis weergegeven. Zijn toucher is kleurrijk en helder.

Bouwhuis schrijft dat hij dit werk het liefst op een negentiende-eeuwse Erard-vleugel had willen opnemen, maar uiteindelijk gekozen heeft voor een gloednieuwe Maene-vleugel. Vanwege de rechtsnarigheid hiervan krijgt Alkans complexe 'orkestratie', net als op een Erard, in alle regionen van het klavier grote

helderheid en presentie. In deel 2, het *Adagio*, dat in het tweede gedeelte een treurmars is, komt die rechtsnarigheid goed van pas in de repeterende bas-akkoordjes die tromgeroffel voorstellen. In combinatie met het wollig geïntoneerde *una corda* levert dit een instrumentaal effect dat nauwelijks reminiscenties met de pianoklank oproept. Schitterend is de verhalende manier waarop Bouwhuis het *Adagio* opent.

De stoere, maar de qua tempo gematigde finale (*allegretto alla barbaresca*) is een polonaise die onmiskenbaar met Chopin en Liszt's Hongaarse rapsodieën verwantschappen vertoont; ook klinken hierin 'barbaarse', exotische motieven die vooruitwijzen op Mili Balakirev's *Islamey*. Hierin laat Bouwhuis horen dat de twee jaar *artistic research* tot een indrukwekkend eindresultaat hebben geleid.

CL

Edith Picht-Axenfeld German Broadcast recordings 1952-1956

Melo Classic (1043) 2 cd-box

De Duitse pianiste en klavecijniste Edith Picht-Axenfeld, die in 1914 in Freiburg werd geboren en op 87-jarige leeftijd in Hinterzarten overleed, was vele jaren actief lid, en later ook erelid van EPTA Duitsland en als docente klavecimbel en kamermuziek langdurig verbonden aan de Musikhochschule in Freiburg. Van haar is op het label Melo Classic een dubbel-cd uitgebracht met opnamen die zij als pianiste in de jaren 1952 tot 1954 maakte voor enkele Duitse radiozenders.

Melo Classic, een label dat put uit opnames uit de archieven van de Duitse omroep, heeft al meer bijzondere opnamen uitgebracht en dit is er absoluut één van.